

U IME REPUBLIKE HRVATSKE

PRESUDA

Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Branke Stilinović Petrović, predsjednice vijeća, te Alice Pelicarić i mr. sc. Srđana Šimca, članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja R. d.d. u stečaju, M., kojeg zastupa punomoćnik N. A. S., odvjetnica u D., protiv tuženika J. d.o.o., M., kojeg zastupa punomoćnik T. M., odvjetnik u M., radi pobijanja pravnih radnji, odlučujući o tužiteljevoj žalbi protiv presude Trgovačkog suda u Dubrovniku poslovni broj P-9/06 od 2. ožujka 2006., 26. kolovoza 2009.,

presudio je

I. Odbija se tužiteljeva žalba kao neosnovana i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Dubrovniku poslovni broj P-9/06 od 2. ožujka 2006. godine.

II. Odbija se kao neosnovan tužiteljev zahtjev za nadoknadu troškova nastalih u povodu žalbe u iznosu od 72.771,00 kn.

Obrazloženje

Trgovački sud u Dubrovniku je točkom I. izreke pobijane presude odbio tužbeni zahtjev koji glasi: „1. Utvrđuje se da je Ugovor o kupoprodaji pravnog prednika tužitelja i tuženika od 23. rujna 2003. godine, ovjeren od javnog bilježnika M. P. pod brojem OU-343/2003 od 13. listopada 2003. godine, bez pravnog učinka prema stečajnoj masi.

2. Dužan je tuženik trpjeti brisanje uknjižbe prava vlasništva tuženika na čet.zem. 10703/1, 10665, 10656/1, 10652, 10653, 10654, 10651, 10706, 10707, 10662, 10661, 10667/26, 10667/1, 10646, 10647, 10648, 10645, 10654, 10663, 10664, 10644, 10643, 10642, 10641, 10640, 10671, 10674, 10675, 10631, 10638/1, 10655, 10638/2, 10620/1, 10620/2, 10620/3, 10620/4, 10620/5, 10637, 10632, 10633, 10650, 10634, 10676, 10741, 10740, 10735/2, 10736, 10737/1, 10737/2, 10739/1, 10709, 10710, 10639, 10619/1, 10619/2, 10619/3, 1019/4, 10618, 10617, 10616, 10615, 10614, 10613, 10612, 10610, 10609, 10608, 10607, 10606, 10625, 10624, 10623, 10622, 10621, 10627, 10626, 10629, 10605, 10604, 10600/1, 10601/2, 10603, 10635, 10636, 10666, 10708, 10649, 10699, 10681/1, 10705/2, 10735/3 z.ul. 1635 k.o. S., u roku od 8 dana i pod prijetnjom ovrhe, a sve na temelju ove presude.

3. Dužan je tuženik u roku od 8 dana i pod prijetnjom ovrhe naknaditi tužitelju parnični trošak“.

Točkom II. izreke presude odlučeno je da je tužitelj dužan u roku od osam dana naknaditi tuženiku troškove parničnog postupka u iznosu od 110.933,60 kn.

Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je tužitelj u tužbi od 24. siječnja 2006. naveo da je nad njime u tijeku stečajni postupak, a da su njegov pravni prednik i tuženik sklopili ugovor o kupoprodaji nekretnina kojim je tužitelj za cijenu od 4.444.444,00 kn prodao tuženiku sve nekretnine u sklopu Hotelsko-turističkog naselja K. i ostalo zemljište opisano u tužbi. Ukupna površina zemljišta kojeg je prodao tuženiku, bez građevinskih objekata, iznosi 24.209 m².

Tuženik je u odgovoru na tužbu naveo da tužitelj, osim naznake kupoprodajne cijene za nekretnine nije iznio činjenice niti predložio dokaze koje upućuju da je tužbeni zahtjev osnovan. Tvrdi da je na pozivni natječaj za prikupljanje ponuda za prodaju nekretnina (objavljen u „Narodnim novinama“ broj 102/03 od 24. lipnja 2003.) dao ponudu za koju je komisija za prodaju nekretnina na sjednici 14. srpnja 2003. donijela odluku da se prihvati kao najpovoljnija. Navodi da je tužitelj početkom srpnja 2003. angažirao vještaka za procjenu vrijednosti nekretnina u K.. Angažirani vještak je utvrdio da vrijednost nekretnina iznosi 31.074.902,00 kn, ali da zbog spora u vrijednosti od 48.000.000,00 kn koji se vodi oko tih nekretnina, u slučaju njihove prodaje prije okončanja spora, zbog preuzimanja rizika gubitka spora, vrijednost nekretnina iznosi 3.800.000,00 kn. Navedena vrijednost je sukladna vrijednosti koji je utvrdio drugi vještak u sporu koji se protiv tuženika vodi pred Trgovačkim sudom u Dubrovniku pod poslovnim brojem P-87/01, prema čijem nalazu i mišljenju je tuženik dužan banci V.

d.d., N. G., Slovenija, platiti iznos od 49.001.289,58 kn. Tražbina tog društva osigurana je založnim pravom (hipotekom) koja opterećuje predmetne nekretnine, a tuženik je čl. 4. Ugovora o kupoprodaji prihvatio preuzeti dug u iznosu većem od 50.000.000,00 kn (prvostupanjski sud je napravio pogrešku u pisanju kada je napisao da je tuženik u odgovoru na tužbu naveo da je točkom čl. 4. Ugovora o kupoprodaji prihvatio preuzeti dug u iznosu većem od 50.000,00 kn).

Ocjenom izvedenih dokaza prvostupanjski sud je utvrdio, da osim činjenice da su predmetne nekretnine prodane tuženiku za cijenu od 4.444.444,00 kn, tužitelj u tužbi ne navodi činjenice i razloge zbog kojih smatra da se Ugovorom o kupoprodaji remeti ujednačeno namirenje vjerovnika (oštećenje vjerovnika), odnosno razloge zbog kojih eventualno smatra da je Ugovorom o kupoprodaji tuženik pogodovan. Iz sadržaja tužbe prvostupanjski sud nije mogao utvrditi da li je tuženik uopće bio dužnikov vjerovnik, što je bitna pretpostavka za pobijanje pravne radnje po osnovi pogodovanja vjerovnika. Tužitelj nije tvrdio niti da je Ugovorom o kupoprodaji došlo do oštećenja vjerovnika, odnosno u čemu se sastoji oštećenje, a u tužbi nije istaknuo činjenice na temelju kojih bi bilo moguće utvrditi postojanje općih pretpostavki za pobijanje pravne radnje dužnika. Osim toga, između pobijanje radnje i umanjenja dužnikove imovine iz koje se mogu namiriti njegovi vjerovnici mora postojati uzročna veza koju tužitelj ni jednom riječju ne navodi. Tužitelj u tužbi ne ističe niti posebne pretpostavke za pobijanje pravnih radnje iz čl. 128-136 Stečajnog zakona („Narodne novine“ broj 44/96, 29/99, 129/00, 123/03 i 82/06, dalje: SZ). Tek na ročištu od 27. veljače 2006. tužitelj je istaknuo da se radi o pravnoj radnji dužnika uz neznatnu naknadu, no na istom ročištu odustaje od dokaznog prijedloga da se vještačenjem utvrdi vrijednost predmetnih nekretnina. Zbog navedenog, primjenom pravila o teretu dokazivanja, prvostupanjski sud je zaključio da tužitelj nije dokazao da je tuženik nekretnine stekao uz neznatnu naknadu, kao niti da je tom radnjom došlo do oštećenja vjerovnika odnosno njihovog pogodovanja, odnosno da je ostvaren razlog za pobijanje pravne radnje iz čl. 132., u vezi s čl. 127. SZ-a.

Prvostupanjski sud je primijetio i to da je iz Ugovora o kupoprodaji razvidno da je tuženik nekretnine kupio opterećene založnim pravom u korist banke te da se obvezao isplatiti dug toj banci, ako se pravomoćno bude prihvaćen zahtjev te banke prema tuženiku u predmetu koji se vodi pred Trgovačkim sudom u Dubrovniku pod brojem P-87/01. Pored toga, radi osiguranja tražbine, na nekim nekretninama uknjižen je prijenos vlasništva u korist i M. G..

Tuženik je tijekom postupka dokazao da je tužitelju platio kupovninu u iznosu od 4.444.444,00 kn, zatim da postoji potraživanje banke prema tužitelju koje na dan 31. ožujak 2002. iznosi preko 49.000.000,00 kn koje je osigurano zalogom, kao i to da pored postojanja razlučnog prava banke postoji i razlučno pravo M. G.. Slijedom toga, prvostupanjski sud zaključuje da stečajna masa nije smanjena jer je založno pravo stvarno pravo koje prati nekretninu bez obzira tko je njezin stjecatelj pa i sve kada bi pobio Ugovor o kupoprodaji založno tj. razlučno bi i dalje postojalo. Tužitelj nije dokazao da bi pored postojanja razlučnih prava nekretnine mogao prodati za cijenu veću od 4.444.444,00 kn. Odluku po troškovima postupka prvostupanjski sud je donio na temelju odredbe iz čl. 154. st. 1. i čl. 155. Zakona o parničnom postupku.

Protiv prvostupanjske presude tužitelj je podnio žalbu iz svih žalbenih razloga navodeći da temeljni razlog odbijanja tužbenog zahtjeva prvostupanjski sud nalazi u činjenici da je odustao od provođenja građevinskog vještačenja. Od izvođenja tog dokaza odustao je radi ekonomičnosti postupka, a sve zato što nema novaca iz kojih bi mogao predujmiti troškove vještačenja. Međutim, navodi da je predložio provesti dokaze koje je i tuženik predložio jer bi se upravo putem tih dokaza mogle utvrditi odlučne činjenice. Tuženik je na ročištu 27. veljače 2006. odustao od svih predloženih dokaza, pa s obzirom na to da je i on predložio njihovo izvođenje, oni su u tom trenutku bili tužiteljevi dokazni prijedlozi, a ne tuženikovi tako da ih je prvostupanjski sud trebao izvesti. Predlaže ukinuti pobijanu presudu i predmet vratiti prvostupanjskom sudu na ponovno odlučivanje.

Žalba nije osnovana.

Ispitavši pobijanu presudu u granicama žalbenih razloga, sukladno odredbi iz čl. 365. st. 2. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 81/01, 117/03, 88/05, 2/07 i 84/08, dalje: ZPP), pazeći po službenoj dužnosti na bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 2., 4., 8., 9. i 11. ZPP-a i na pravilnu primjenu materijalnog prava, ovaj sud je ustanovio da je presuda pravilna i zakonita.

Iako tužitelj navodi da žalbu izjavljuje iz svih žalbenih razloga, njegova žalba svodi se na to da prvostupanjski sud nije izveo dokaze koje je tuženik prvo predložio, a onda odustao od njihovog izvođenja, tvrdeći pritom da je i on predložio njihovo izvođenje. Uvidom u zapisnik s ročišta za glavnu raspravu od 27. veljače 2006. (stranica 210 spisa), ovaj sud je utvrdio da tužitelj nije predložio izvesti niti jedan dokaz kojeg je tuženik predložio već to da se tužitelj nije protivio dokaznim prijedlozima koji su predloženi od strane tuženika. Dakle, tužitelj neosnovano smatra da je sud bio dužan izvoditi dokaze koje je predložio tuženik.

Tužitelj je ustao s ovom tužbom protiv tuženika samo zato što je držao da je ovaj predmetne nekretnine stekao uz neznatnu naknadu, navodeći da tužbu temelji na odredbama iz čl. 132. SZ-a (pravne radnje bez naknade ili uz neznatnu naknadu).

Među strankama je nesporno da je nad tužiteljem otvoren stečajni postupak 30. siječnja 2004. godine. Da je nad njime otvoren stečajni postupak tužitelj je predložio izvesti dokaz uvidom u spis Trgovačkog suda u Dubrovniku St-519/03. Na okolnost sklapanja Ugovora o kupoprodaji nekretnina tužitelj je predložio izvesti dokaze uvidom u Ugovor i z.k. izvadak. Uvidom u Ugovor o kupoprodaji nekretnina, z.k. izvadak i očevid na licu mjesta tužitelj je predložio izvesti radi utvrđenja kupovnine i predmeta iz kupoprodajnog ugovora, dok je radi utvrđenja da je stečajni sudac odobrio stečajnom upravitelju podnošenje ove tužbe radi pobijanja pravnih radnji tužitelj predložio izvesti dokaze uvidom u rješenje Trgovačkog suda u Dubrovniku broj St-519/03 od 20. siječnja 2006. godine. Druge činjenice i dokaze kojima potkrepljuje tužbeni zahtjev tužitelj nije naveo u tužbi, kao ni tijekom postupka.

S druge strane, tužitelj je odmah nakon izlaganja tužbe učinio nespornim sve navode koje je tuženik iznio u odgovoru na tužbu tako da, sukladno odredbi iz čl. 221. st. 1. ZPP-a, u postupku nije trebalo dokazivati da je:

- tuženik na pozivni natječaj za prikupljanje ponuda dao ponudu za koju je (tužiteljeva) komisija za prodaju nekretnina na sjednici 14. srpnja 2003. donijela odluku da se prihvati kao najpovoljnija,
- tužitelj početkom srpnja 2003. angažirao vještaka za procjenu vrijednosti nekretnina u Kleku te da je vještak utvrdio da vrijednost nekretnina (dakle svih zemljišta i građevina koje su izgrađene na tim zemljištima) iznosi 31.074.902,00 kn, ali da zbog spora u vrijednosti od 48.000.000,00 kn koji se vodi oko tih nekretnina, u slučaju njihove prodaje prije okončanja spora, zbog preuzimanja rizika gubitka spora, vrijednost nekretnina iznosi 3.800.000,00 kn,
- prema nalazu i mišljenju vještaka u sporu koji se protiv tuženika vodi pred Trgovačkim sudom u Dubrovniku pod poslovnim brojem P-87/01, tuženik dužan banci V. d.d., N. G., Slovenija, platiti iznos od 49.001.289,58 kn koji je osiguran založnim pravom (hipotekom) koja opterećuje predmetne nekretnine,
- tuženik odredbom iz čl. 4. Ugovora o kupoprodaji prihvatio preuzeti dug iznosu većem od 50.000.000,00 kn u slučaju da tuženik bude pravomoćno osuđen u postupku koji se vodi pred Trgovačkim sudom u Dubrovniku pod poslovnim brojem P-87/01.

Kao i kod pobijanja pravnih radnji izvan stečaja, i kod pobijanja pravnih radnji u stečaju potrebno je kumulativno ispuniti opće pretpostavke. Opće pretpostavke za pobijanje pravnih radnji u stečaju prvostupanjski sud je naveo u obrazloženju pobijane presude. Jedna od tih pretpostavki je i postojanje pravne radnje koja je dovela do oštećenja odnosno pogodovanja vjerovnika. S obzirom na činjenice koje je tužitelj naveo u tužbi i tijekom postupka, zatim na činjenice koje je tuženik naveo u odgovoru na tužbu, a koje je tužitelj priznao, te na činjenicu da je tužitelj odustao od izvođenja dokaza na okolnost vrijednosti nekretnina koje je pobijanom pravnom radnjom prodao tuženiku, budući da sud nije vezan za pravnu osnovu koju je tužitelj naveo u tužbi, u ovom postupku ne može se sa sigurnošću zaključiti da li je tuženik za svoju činidbu primio protučinidbu jednake vrijednosti (u kojem slučaju bi se radilo o tzv. gotovinskom poslu u smislu odredbe čl. 140. SZ-a, koji je pobojan samo uz pretpostavke iz čl. 131. SZ-a, dakle zbog namjernog oštećenja) ili je riječ o pravnoj radnji (ugovoru) za koju je tuženik tužitelju uzvratilo neznatnu naknadu (čl. 132. SZ-a).

Pod pretpostavkom da je riječ o gotovinskom poslu, budući da je pobojan samo uz pretpostavke iz čl. 131. SZ-a, na pobijatelj je teret dokazivanja da je radnja poduzeta u posljednjih deset godina prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka ili nakon toga, da je postojala namjera dužnika da oštetiti vjerovnike, da je druga strana u to vrijeme znala za tu dužnikovu namjeru i da su njome barem posredno (objektivno) vjerovnici oštećeni.

Pod pretpostavkom da je riječ o pravnoj radnji (ugovoru) za koju je tuženik bio dužan tužitelju uzvratiti

neznatnu naknadu dovoljno je da budu ispunjene dvije pozitivne i dvije negativne pretpostavke. Dakle, mora se raditi o radnji dužnika kojom se oštećuju vjerovnici (opća objektivna pozitivna pretpostavka pobijanja), ta radnja mora biti poduzeta uz neznatnu naknadu (posebna objektivna pozitivna pretpostavka pobijanja), radnja ne smije biti poduzeta četiri godine prije podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka (posebna objektivna negativna pretpostavka) i radnja koja se pobija ne smije imati značenje uobičajenog dara neznatne vrijednosti (posebna objektivna negativna pretpostavka pobijanja).

Teret dokazivanja da su radnjom oštećeni (pogodovani) vjerovnici snosi u načelu pobijatelj. On bi ispunio taj teret kada bi dokazao da nedostaje protučinidba protivnika pobijanja, odnosno (tamo gdje je dostatno posredno oštećenje vjerovnika) da u vrijeme zaključenja glavne rasprave u pobojoj parnici ona više nije postojala ili da je manja od činidbe dužnika. Ako je stečaj otvoren zbog prezaduženosti, protivnik pobijanja snosi teret dokazivanja tvrdnje da masa dostaje za namirenje svih vjerovnika, a ako je otvoren zbog insolventnosti dovoljno je učiniti vjerojatnim nedostatnost stečajne mase (u kojem slučaju je na protivniku pobijanja teret dokazivanja činjenica iz kojih bi se moglo zaključiti da postoji ozbiljna mogućnost namirenja svih stečajnih vjerovnika).

Imajući u vidu navedeno, budući da tužitelj sve to nije dokazao niti je dokazao da su pobijanom radnjom oštećeni vjerovnici, niti da je tuženik tužiteljev vjerovnik i kao takav da je pogodovan, prvostupanjski sud je pravilno utvrdio da tužitelj nije dokazao da je tužbeni zahtjev osnovanim (čl. 221.a ZPP-a).

Osim toga, kao što je to prvostupanjski sud osnovano primijetio, treba reći da nisu pobojne radnje kojima se otuđuju ili opterećuju predmeti, osobito nekretnine, koje su već tako opterećeni nepobojnim stvarnim pravima da tim pravima neosigurani vjerovnici ne bi mogli očekivati da bi bili iz njih namireni. Za ocjenu radi li se o takvim predmetima potrebno je provesti vještačenje. Međutim, budući da je u konkretnom slučaju tužitelj priznao navode iz odgovora na tužbu iz kojih proizlazi da vrijednost otuđenih nekretnina iznosi 31.074.902,00 kn (vrijednost nekretnina izračunao je vještak kojeg je angažirao tužitelj nekoliko mjeseci prije sklapanja Ugovora o kupoprodaji nekretnina s tuženikom), a da su one opterećene založnim (stvarnim) pravom radi osiguranja tražbine koja iznosi 48.000.000,00 kn (prema vještaku kojeg je angažirao tužitelj prije sklapanja Ugovora o kupoprodaji s tuženikom), odnosno 49.001.289,58 kn (prema sudskom vještaku u sporu kojeg vodi hipotekarni vjerovnik protiv tužitelja u postupku koji se vodi pred Trgovačkim sudom u Dubrovniku pod poslovnim brojem P-87/01), i bez provođenja vještačenja može se zaključiti da radnja koju tužitelj želi pobiti iz tog razloga nije pobojna. ✓

Odluka o troškovima parničnog postupka je pravilna i zakonita (čl. 154. ZPP-a), a prvostupanjski sud ju je u dovoljnoj mjeri obrazložio.

Zbog izloženog, s obzirom da je ustanovio da nije počinjena niti jedna bitna povreda postupka, te da je prvostupanjski sud sukladno predloženim dokazima pravilno i u potpunosti utvrdio činjenično stanje i na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo, ovaj sud je tužiteljevu žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostupanjsku presudu, na temelju odredbe iz čl. 368. st. 1. ZPP-a.

Tužitelj nije uspio sa žalbom pa nema niti pravo na troškove koji su mu nastali u povodu žalbe, na temelju odredbe iz čl. 154. st. 1. ZPP-a.

U Zagrebu 26. kolovoza 2009. godine

PREDSJEDNIK VIJEĆA
BRANKA STILINOVIĆ PETROVIĆ v.r.